

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2—, mesečno Din 4—, celoletno Din 48. — Za članstvo izvod po 1-10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

Rudniki ustavljajo delo.

Profitarstvo TPD in namen vlade, zvaliti vso krizo na ramena delavstva. — Moderni kralj Midas. — Strokovne naše organizacije in Delavska zbornica so ukrenile vse korake za zaščito rudarjev. — Socializacija rudnikov — edino trajno izdatno sredstvo.

Kot strela z neba je udarila dne 3. septembra t. l. vest, da je TPD zopet skrčila obratovanje svojih rudnikov. Povod za ta korak je dalo brzojavno obvestilo prometnega ministra, s katerim odklanja nadaljno nabavo premoga od družbe in drugih privatnih podjetnikov.

Trboveljska premogokop. družba je imela z državno železnico pogodbo za stalno dobavo premoga. Ta pogodba je potekla 15. aprila t. l. Po preteku pogodbe pa ni hotelo ministrstvo za promet skleniti z družbo dolgotrajnejšega aranžmana, ampak samo do nadaljnjega. Ker je bilo ministrstvo mnenja, da je premog družbe predrag, je sklenilo, da bo nabavljalo premog potom javne dražbe. Ker je ministrstvo tudi trdilo, da so že izčrpani vsi tozadnevni krediti, je poslala zveza rudarskih podjetij v Beograd deputacijo s predlogom, da naj ostane v veljavi še do konca leta sedanja nabavna pogodba, podjetniki da pa bodo znižali ceno premoga približno za 30 odstotkov. Ministrstvo je akceptiralo ta predlog. Zakaj je sedaj brzojavno odpovedalo nadaljno dobavo, ni znano.

S to odpovedjo je najbolj prizadeta Trboveljska premog. družba, ker je dobavljala dnevno do 250 vagonov premoga v kosih. Ker odpade dosedanji največji odjemalec — čez polovico vsakodnevnne produkcije — je ustavila družba v petek popoldne ob 15. uri obrat v Hrastniku, temu slede Kočevje, Rajhenburg in Laško. Obrat v Trbovljah in v Zagorju se bo pa zelo omejil, če se pogodba s prometnim ministrstvom ne obnovi, tako da bo ob delo do 4000 rudarjev. S to odpovedjo so prizadeti rudniki v Srbiji in Sloveniji, dočim imajo hrvatski podjetniki pogodbo, ki poteče šele koncem leta 1926.

Strokovna komisija, ki že dalj časa pripravlja obsežno akcijo

proti splošni socialni reakciji, je takoj dala navodila svojim organizacijam, da se skličejo protestni shodi v rudarskih revirjih in drugih krajih. Delavska zbornica se je obrnila na vse kompetentne forume, da prepreči katastrofo za delavce.

Glavni krivec grozeče katastrofe je gotovo TPD, ki vzdržuje neznansko visoke premogovne cene, dočim stalno znižuje delavske plače. Toda, če hoče vlada res pobijati visoke cene premoga, je imela že dovolj prilik, da stori to na drug način. V ospredju vsega povojnega delavskega gibanja v Jugoslaviji so bili

boji in stavke rudarjev proti brezmejnemu izkoriščanju, ki ga vrši TPD pri delavcih in konzumentih premoga. Ob priliki zadnjih redukcij je pozivalo delavstvo vlado, naj stopi na prste TPD in naj zavaruje delavstvo pred izstradanjem radi brezposelnosti. Toda vlada je

z žandarmerijo zaščitila TPD, njene profite in milijone in je mirno gledala, kako meče TPD delavstvo na cesto.

S sedanjo hipno odpovedjo premoga vlada ni udarila TPD, temveč zopet delavstvo.

Cela javnost zahteva znižanje cen premoga, znižanje profita židovskim kapitalistom, zaposlenje rudarjev in zboljšanje njihovih plač,

pri katerih morajo rudarji počasi crkavati. Pri tej nezasišani krizi v revirjih TPD se človek nehoti spomni na neko starogrško pravljico, ki pripoveduje o kralju Midi, ki je prosil bogove, naj se izpremeni v zlato vse, česar se bo dotaknil. Tudi jed! In vse se je izpremenilo v zlato. Midas je potem zaman prosil bogove, naj prekličejo njegovo uslišano prošnjo. Zaman! In tako je moral, obdan od samega blestečega zlata, umreti strašne smrti lakote...

Ista se godi modernemu kapitalizmu. V velikih, bogatih kapitalističnih državah je postala brezposelnost množic trajen pojav. Anglija, Nemčija, Italija, Češka, Avstrija, Poljska, Danska — trpé že dolgo časa pod brezposelnostjo. In celo v Jugoslaviji, agrarni državi, trpi delavstvo še huje radi brezposelnosti, ker naša država ne mara uvesti

državnega brezposelnega zavarovanja.

Vlada podpira podjetnike v njihovem izkoriščanju delavstva in z grožnjami o

redukciji železničarjev ter s tem, da indirektno meče rudarje na cesto, žene bogata država delovne množice v lakoto. Zakaj?

Kakor pravljичni kralj Midas, hoče izpremeniti kapitalist vse in samo človeško kri v čisto zlato. Ves napredek tehnike naj služi temu. In vse ogromne tehnične iznajdbe imajo vedno to posledico, da je potrebno vedno manj živih delovnih sil. Posledica kapitalističnega napredka je naraščajoča brezposelnost. Z moderno tehniko se v krajšem času producira več blaga in tu imamo nakopičene zaloge: premoga, avtomobilov, čevljev, oblek — in pri teh polnih zalozah primanjkuje ljudem premoga, hodijo bos, raztrgani, lačni. Kajti nizke plače jemljejo večini možnost, da si nakupijo vse potrebno. O, moderni kralj Midas, vse se izpreminja v tvojih rokah v zlato! Ljudje pa umirajo od pomankanja...

Bivši nemški gospodarski minister Schmidt je nedavno izjavil, da bi danes zadoščal

7urni delovnik v industriji, da bi ona krila vse potrebe. Kapitalizem pa podaljšuje 8-urnik in ustvarja s tem brezposelnost in lakoto.

Naša zahteva v konkretnem slučaju je: omejitev profitarstva TPD,

s tem da se znižajo cene premoga in zboljša delavske plače ter da se vse rudarje zaposli.

Delavstvo se mora boriti za te zahteve, v svesti si, da sta le dva izhoda:

ali odpor proti kapitalizmu, ali smrt od gladi!

Ali se bo delavski razred končno le strnil v eno celoto in obvaroval svoje življenje, ali bo pa razcepljen, kakor je danes predmet še nadaljnega in še hujšega izkoriščanja.

Delavstvo bo ubranilo svoje pravice le s popolnoma enotno, disciplinirano organizacijo. Le z močnimi strokovnimi organizacijami lahko omilimo delavsko bedo.

Toda v tem ne obstoji ves naš boj proti kapitalističnemu izkoriščanju. Vsakdo mora videti, da je za popolno odpravo bede potrebna

odprava sistema,

ki to bedo povzroča.

Mi se borimo za 8-urnik in boljše plače. Toda ves ta naš boj se izliva v končno zahtevo: uvedba

socialističnega gospodarstva.

Kapitalist ne proizvaja čevljev, ker želi, da bi bili vsi ljudje lepo obuti. Proizvaja jih zato, da se sam obogati z njimi. Načelo socialističnega gospodarstva pa je ustvarjanje za ljudske potrebe.

Stroj ni sovražnik delavstva. Stroj bo postal najboljši prijatelj človeštva, ko ne bo več last moderne kralja Mide, temveč bo služil delovnemu ljudstvu. Sovražnik delavstva je kapitalizem, ki svojega bogastva noče razdeliti med človeštvo, temveč ga izpreminja v zlato, mesto da dá ljudem hrane.

Zato se pa glasi naša končna zahteva:

socializacija rudnikov in vseh produkcijskih sredstev.

Druga skupščina Delavske zbornice.

Njeno plodovito delo. — Naš klub ZDSZJ stavi razne samostojne predloge. — Naše delo za delavstvo.

Dne 22. avgusta se je vršila v Ljubljani druga javna skupščina Delavske zbornice, izvoljene 7. februarja t. l. Ta skupščina je dokazala, da je naša delovna večina v zbornici storila v kratkih šestih mesecih ogromno socialno delo za delavske interese. Bernotovci so skupaj z demokraci in klerikalci hoteli omalovaževati to delo, pa so za svoje demagoštvo želi samo zaničevanje delavcev, ki so na galeriji prisostvovali skupščini.

S. Uratnik je podal tajniško poročilo o delovanju zbornice. To poročilo smo priobčili deloma v zadnji deloma ga priobčujemo posebej v današnji številki. Blagajniško poročilo je podal s. Čelešnik, ki je sporočil, da je vlada znižala prispevke za zbornico za 0.5 odstotkov na 0.3 odstotke, s čimer se zniža proračun za 2,500,000 Din na 2,000,000 Din za leto 1926-27. V inenu finančne kontrole je predlagal zaupnico upravne odboru s. Ošlak iz Maribora. Zaupnica je bila sprejeta proti glasovom Bernotovcev: Leskovška in Pevca. Leskovšek, ki je sam član finančne kontrole po milosti našega kluba, je torej glasoval proti same-

mu sebi. Če sam sebi ne zaupa, mu morejo drugi toliko manj.

S. Sedej je predlagal, naj zbornica protestira proti temu, da je vlada samovoljno skrajšala proračun in s tem teptala avtonomijo najvažnejše delavske inštitucije. Vlada naj rajše ukine 3.3 odstotni davek na ročno delo, ki gre za bogve kake namene, samo za delavstvo ne. Predlog je bil sprejet proti glasovoma Bernotovcev. Ali hočeta s tem braniti vladu?!

Po poročilo dr. Milavca je bil sprejet pravilnik kulturno-prosvetnega odseka. Nadalje je bil sprejet pravilnik o brezposelnih podporah. Pravilnik objavimo v prihodnji številki.

Pri točki: samostojni predlogi je klub ZDSZJ pokazal, da on najresneje izmed vseh gleda na dnevne delavske potrebe.

Klub ZDSZJ je stavljal po svojih poročevalcih sledeče predloge, ki so bili vsi z večino glasov sprejeti:

S. Makuc je predložil zbornici sklep o stanovanjskem zakonu.

Zakon o stanovanjih določa v čl. 23, da morejo stanovanjska sodišča odrediti, da so dolžna zidati podjetja bodisi sama, bodisi v zvezi z drugimi podjetji stanovanja za svoje delavce in nameščence.

Ta člen se dosedaj praktično ne izvaja, kar ima za posledico, da se cena stanovanja, v katerih bi zmoglo plačevati najemnine tudi delavstvo, ne gradi.

Vsled tega stanuje samo v Ljubljani sedem deložiranih delavskih rodbin na prostem, medtem ko je izdanih 20 nadaljnjih nalozov za deložacijo.

Skupščina Delavske zbornice zahteva, da se navedena določba stanovanjskega zakona strogo izvaja, da se izdajo na stanovanjska sodišča tozadevne izvršilne naredbе, ob priliki novelizacije zakona pa poveča učinkovitost tega člena s strogimi sankcijami.

Proti temu predlogu sta zopet glasovala Bernotovca. Ali hočejo biti Bernotovci prijatelji hiš. posestnikov?

S. Ošlak je poročal, kako podjetniki zlorablajo določbo o ročnem davku. ZDSZJ je ponovno zahtevala odpravo tega davka. Dokler se ne posreči odprava te krivice, naj se preprečijo vsaj zlorabe s strani dobičkaželjnih delodajalcev. Sprejet je bil sledeč njegov predlog

o nepravilnem odtegotvanju davka na ročno delo.

V pravilniku o dtegotvanju davka na ročno delo je določeno, da se ta davek ne sme odtegotovati delavcem pod 18 let in ne od nadurnega dela.

Ker se dogajajo slučajji, da se teh omejitev ne vpošteva se naroča upravnemu odboru Delavske zbornice, da javnost na te

omejitve pravilnika opozori in da v slučajjih, ki so mu naznanjeni, prepreči kršitev pravilnika.

S. Bučan je poročal o važnosti delavskih članov obrtnih sodišč. Ti člani imajo ogromno delo v rešenju vedno številnejših pritožb proti krivicam podjetnikov. Vse razprave se navadno vrše med delovnim časom in delavski prisodniki teh sodišč ne samo da ne dobé nobene odškodnine, ampak še često izgubé del zaslužka. Zato predlaga

glede odškodnine prisodnikov obrtnega sodišča:

Po zakonu o obrtnih sodiščih z dne 27. novembra 1896 čl. 13 ima prisodnik pravico do povračila primernih izdatkov v gotovini.

Iz volilnega telesa delojemalcev izvoljeni prisodniki in namestniki pa še prejemalej poleg tega za njihovo vsakokratno funkcijo odškodnino radi izgube zaslužka, koje višina se dolči odredbenim potom.

Odredba, ki je sledila zakonu, je določila, da se plača prisodnikom delojemalcem za polovico izgubljenega dne 2,50 kron, za ves pa 5 kron in sicer iz pavšala, ki ga nudi v to svrhu na razpolago obrtnemu sodišču predsedstvo višjega deželnega sodišča proti obračunu. Po preobratu pa se enostavno, ne da bi se ukinila dotična odredba, ne dajo v to svrhu nikakega pavšala in zato se tudi ne izplačujejo več odškodnine. Odškodnine 300 Din ne dobivajo niti prisodniki teh sodišč in vrše delo pri obrtnih

sodiščih poleg svojega rednega sodnijskega dela.

Delavska zbornica naj zato od svoje strani ukrene potrebne korake, da se bosta izvajala zakon in naredba, upoštevajoč, da je potrebno pri tem dejstvu v sorazmerju z izpremenjenimi valutnimi izpremembami valorizirati navedene zneske.

Zbornica je predlog sprejela.

S. Golmajer poroča, da se v smislu zakona še doslej ni upostavilo sodišče delavskega zavarovanja in tako se enostavno delavec ne more nikamor pritožiti proti vsem nepravilnim postopkom, ki se dogajajo. In če se pritoži, se pritožba ne reši. To stanje mora prenehati. Zbornica je sprejela tozadevni njegov predlog. — Nadalje je poročal, da mora danes delavec celo večnost čakati na izplačilo hranarine, ker vlada danes pri organizaciji delavskega zavarovanja najhujši birokratski centralizem. Oba predloga sta bila sprejeta. Proti decentralizaciji izplačevanja so složno glasovali z demokrati tudi klerikalci, ki so s takim glasovanjem pokazali, da je njihov boj proti centralizmu le — papirnata parola.

Z našo večino sprejeta predloga se glasila:

Sodišča delavskega zavarovanja.

Zakon o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 predvideva v čl. 159 do 177

ustanovitev sodišč delavskega zavarovanja na sedežu vsakega okrožnega urada in vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja na sedežu Središnjega urada za zavarovanje delavcev.

Ta sodišča dosedaj ne poslujejo. Imenovati bi moral člane vrhovnega sodišča in predsednike sodišč na sedežih okrožnih uradov minister pravde v sporazumu z ministrom socialne politike, prisednike krajevnih sodišč in njih namestnike pa glavna skupščina okrožnih uradov za zavarovanje delavcev. Ker slednje ne obstojajo, se krajevna sodišča niso konstituirala, vsled česar je vsaka pritožba proti odločbam rentnih odborov nemogoča.

Upravni odbor Delavske zbornice se pozivlja, da ukrene vse potrebno, da se uveljavijo čimprej načela zakona.

Izplačevanje hranarine pri OUZD.

Pri OUZD se izplačuje hranarina potom poštne hranilnice, pri čemer se dogaja, da morajo zavarovanci čisto dalje časa čakati na hranarino.

Upravni odbor Delavske zbornice se pozivlja, da posreduje pri OUZD v tem smislu, da se uvede vsaj pri večjih okrožnih uradih takojšnje izplačevanje hranarin. (Pri ekspoziturah!)

SS. Ravnik in Krušič sta poročala o novem nezaslišanem reakcionarnem činu vlade, ki hoče končno-veljavno formulirati pravilnost o bratovskih skladnicah le v **sporazumu s podjetniki**, izključujoč delavske zastopnike. Zbornica je sprejela na njihov predlog sledeči sklep:

Enketa o pravilniku bratovskih skladnic.

Začetkom septembra t. l. se vrši v Beogradu anketa o reviziji pravilnika bratovskih skladnic.

Na to anketo je povabilo ministrstvo za šume in rudnike po zastopnika bratovskih skladnic, kar pomenja v stvari toliko, kakor da bodo udeleženi na tej anketi samo predsedniki, ki so vsi iz vrst delodajalcev, med tem ko delavci na njej ne bodo zastopani, čeprav se bo razpravljalo na anketi o njihovih bitnih interesih.

Pri tem niso bile vabljene na to anketo niti Delavske zbornice.

Skupščina Delavske zbornice za Slovenijo proti takemu postopanju najostreje protestira in naroča upravljavni odboru, da ukrene vse, da se bodo mogli udeležiti te ankete tudi zastopniki delojemalcev.

Končno je s. **Vospernik** poročal, kako hočejo brezvestneži izkoriščati brezposelne delavce s tem, da za nje organizirajo privatne posredovalnice, kjer se zahteva od brezposelnih **denar** za preskrbo dela. Sprejet je bil tozadevni

predlog za ukinitje privatnih posredovalnic za delo.

Klub ZDSZJ v Delavski zbornici za Slovenijo predlaga, da Delavska zbornica povzame vse potrebne korake, da se povsod, kjer so sedeži Državne borze dela, ukinejo vse privatne posredovalnice za delo. Zakon o Zaščiti delavcev predvideva samo Državno borzo dela, ne omenja pa nikjer kakih privatnih posredovalnic za delo. Od leta 1919 do 1925 se tudi ni izdalo v Sloveniji nikakih koncesij za ustanovitev

novih posredovalnic za delo, zato smo imeli v Ljubljani samo dve privatni in eno združeno posredovalnico za delo. Tekom leta 1926 sta se ustanovili dve privatni posredovalnici in ako pojde tako naprej, bo postala Državna borza dela brezpredmetna, dasiravno plačujemo samo v Sloveniji velike zneske za vzdrževanje borz. Vplačani prispevki 70.000 članov OUZD pa se nalagajo brezplodno za delavstvo in se z odlegovanjem teh prispevkov delavstvu le prikrajšava borni zaslužek.

Če v naši državi meščanske stranke nimajo smisla za izvajanje mednarodnih konvencij, naj se ukine nadaljne plačevanje prispevkov. Delavske zbornice naj z vsemi silami ščitijo državne posredovalnice za delo. Do obstoja naj imajo pravico združne posredovalnice za delo, ker obrtni red tega ne prepoveduje.

Krščanski socialci so stavili nekaj predlogov k notranjemu poslovanju zbornice. Splošen smeh sta zopet žela Bernotovca, ki sta čitala neka javna vprašanja na predsedniški zbornici s. Cobala. Pri čitanju so padli medklici: »Naj čita oni, ki je to spisal!« Bernotovci so se s svojim nastopanjem na tej skupščini popolnoma diskreditirali pred delavstvom.

Klub ZDSZJ je pokazal, da je res zaščitnik delavskih interesov. To dokazuje tudi dejstvo, da članstvo naših organizacij stalno narašča.

Petindvajsetletnica mednarodnega strokovnega gibanja.

1901—1926.

Pred 25 leti je neki kongres skandinavskih strokovnih zvez sklenil, da se strokovne organizacije posameznih dežel združijo v eno internacionalno. Sedem držav je sodelovalo pri ustanovitvi strokovne internacionale in 2.300.000 organiziranih delavcev se ji je priključilo.

Od tega časa je preteklo 25 let kolosalnih preobratov, izprememb, delavskih strokovnih in političnih bojov. Od sedem priključenih zvez je internacionalna narasla na 46 zvez. Strokovna armada naše amsterdamske internacionale je narasla z 2.300.000 na

17 milijonov članov.

Strokovne organizacije so v teh 25 letih postale **svetovna velesila**. Pred vojno je strokovna internacionalna često prišla v ozadje za politično mednarodno zvezo delavstva, med vojno je strokovno gibanje nujno zamrlo. Toda takoj po vojni se internacionalna oživela in neizmerno povečala. Že na bernski internacionalni socialistični konferenci 1919 se je pokazalo, da so postale strokovne zveze silna središča proletarske moči. Ljudje, ki so se vračali razočarani in nezadovoljni iz strelskih jarkov, so se v tisočih vpisovali v delavske razredne strokovne zveze. Internacionalni se je priključila tudi ameriška strokovna zveza pod vodstvom že umrlega Gompersa. Ko je pa amsterdamska internacionalna nedvoumno izjavila, da stoji na stališču neizprosnega razrednega boja in da je njen končni cilj ne samo zvišanje plač, temveč odprava mezdne sistema sploh in upostavitev socialistične družbe, je Gompersova v resnici reformistična zveza izstopila iz internacionale. Edo Fimmen je znal tedaj s svojim ognjevitim temperamentom obvarovati v glavnem strokovno internacionalno pred razkolom, ki je povsod nastopil na političnem polju. Še več! V času razkola II. internacionale je amsterdamska strokovna internacionalna organizirala velike mednarodne politične akcije: **bojkot proti Horthyjevi Madjarski, preprečenje transporta municije v Poljsko med vojno s sovjetsko Rusijo, pomoč po vojni prizadetim narodom itd.** Ko se je mednarodno politično gibanje proletariata zopet okrepilo, je strokovna internacionalna seveda prepustila politične funkcije zopet mednarodnemu političnemu pokretu.

In mednarodne gospodarske bitke, ki jih mora bojevati naša internacionalna, niso nič manj važne kakor politične. Da omenimo le mednarodni boj za **8-urnik, za odpravo nočnega dela v pekarnah, proti brezposelno-**

sti, proti fašistovskemu in žoltemu sindikalizmu, podpora generalne stavke na Danskem, Angleškem. Ne milijone, milijarde Din je izdala naša internacionalna za velike delavske boje.

Kapitalizem se ne združuje več le nacionalno, temveč že se ustvarjajo **mednarodni kapitalistični trusti**; internacionalni kapital hoče vsemu svetu diktirati svoje pogoje.

Ustanovitev **internacionalnega železnega trusta** nalaga n. pr. naši **kovinarski internacionalni**, da popolnoma konkretno organizira gotove boje na mednarodni podlagi. In polagoma mora postati naša strokovna internacionalna — **strokovna komisija obsegajoča vse delavce vsega sveta**. Strokovna bojna fronta ne sega več od Jesenic do Brežic, temveč od najskrajnejšega mesta v Skandinaviji do južne Afrike se formirata dve sovražni fronti.

Mednarodno strokovno gibanje se mora danes boriti z neverjetnimi težkočami: **gospodarska kriza in brezposelnost** neugodno vplivata na strokovne zveze po vseh deželah. Tem težkočam bo delavstvo le tedaj kos, ako ga bo združevala v internacionalni **najželeznejša disciplina**. In tu zadenemo na vprašanje mednarodne enotnosti. Na tem mestu je potrebna odločna beseda:

Kdor v Jugoslaviji navaja delavce na izstop iz naše ZDSZJ, ki je priključena internacionalni, kdor pod krinko »enotnosti« ustanavlja izven strokovnih zvez neke posebne odbore in obenem pozivlja delavce, naj zapusté ZDSZJ, ta razbija internacionalno fronto proletariata. Ruske strokovne zveze še niso članice naše internacionale. Toda zadnji dogodki v Rusiji dokazujejo, da bomo kmalu vsi člani **ene mednarodne strokovne zveze.**

V znamenju težkega boja proti kapitalizmu, v znamenju zbiranja delavcev in uradnikov vseh držav praznuje ta mesec strokovna internacionalna svojo 25-letnico. Nihče od onih mož, ki so stali pred 25 leti ob zibelki internacionalne, si ni mislil, da bo ona v tako kratkem času postala tako ogromna velesila.

Mi bomo praznovali to 25 letnico obenem s proslavo obletnice strokovnega zedinjenja v Jugoslaviji. Pripravimo se na to proslavo! Pripravimo jo z zbiranjem **novih članov**, z akcijo za **volitev obratnih zaupnikov, za neugodno, starostno in brezposelno zavarovanje delavstva**, z utrjevanjem discipline v svojih vrstah. V težkih časih smo in ravno v teh moramo pokazati svojo moč, ki mora prejeti ali slej streti sovraga. Kajti naša pot vodi naprej, le naprej in navzgor!

Fr. L.:

Socialno zavarovanje rudarjev.

(Pred državno konferenco v Beogradu.)

(Dalje.)

V zavarovanju proti nezgodam, kakor v zavarovanju za pokojnino, pride še en zelo važen moment v postev pri izbiri enega ali drugega zavarovalnega sistema. V sistemu kapitalnega kritja se zbira kapital, katerega mora nosilec nalagati na določeno višino odstotkov obrestovanja. Ampak večina tega kapitala ni potrebno, da je naložena v gotovem denarju, temveč lahko se z njim gospodari, da nosi tudi večje nego so predpisane obresti, s čemur se premoženje blagajne veča in če se premoženje veča, so obveznosti napram blagajni manjše oziroma so lahko dajatve večje. Pa ne le to samo. Z nosilcu zavarovanja poverjenim denarjem, lahko se napravijo nakupi: bolnice, zdravilišča, kopališča i. t. d., ki so osnovana na najmanj potrebnem obrestovanju in odplačljivosti. Taka podjetja pod upravo same bratovske skladnice lahko nosijo brez kakršnih koli drugih žrtv, zavarovancem neprecenljive dobrobiti. — Vse te mogoče kombinacije pri sistemu naknadnega kritja odpadejo, ker niso dani kapitali, s katerimi je mogoče pravilno in umno gospodariti na polju celokupnega socialnega zavarovanja.

Da ima pa ravno obrestna mera veliko vlogo v zavarovanju, omenjam samo en primer: oni letni znesek, ki ga plača zavarovanec prvo leto za svoje zavarovanje, ga naloži nosilec zavarovanja na obresti od obresti in sicer na 6 odstotkov. Vsled šestodstotnega obrestovanja se pa ta znesek po 12 letih podvoji, po 24 letih početrji ali po 36 letih pošmeri. Tu se najjasneje vidi vzrok in dokaz, da je sistem kapitalnega kritja ne samo pravičnejši in pravilnejši, nego je tudi mnogo cenejši od sistema naknadnega kritja.

Tu so torej predočeni na kratko glavni momenti, ki tvorijo bistveno razliko med obema zavarovalnima sistemoma in to sem storil z namenom, da ponovno posvarim merodajne činitelje na propast celega rudarskega zavarovanja, ako se pri reorganizaciji preide iz starega sistema na nov sistem naknadnega kritja, pa bilo to samo za kratko dobo petih let, ker dosežen bo po tej dobi negativen ali nikdar pozitiven uspeh.

Predno pridem na obravnavo sedanjega stanja rudarskega zavarovanja v Sloveniji, bodi mi dovoljeno, da omenim nekaj glavnih točk »Pravilnik o zavarovanju rudarjev« in sicer omejiti se hočem samo na točko, ki sb gnotnega značaja. S posebnim obzirom na vzorčno zvezo med dajatvami in prispevkom za pokrajinsko zavarovanje po tem »Pravilniku«, moram predvsem ugotoviti, da ima

ta »Pravilnik« samo eno dobro stran, in ta je: da je sploh obelodanjen! S tem »Pravilnikom« se je namreč začelo rudarsko pokrajinsko vprašanje šele reševati, čeravno moramo priznati, da je to vprašanje bilo zrelo že leta 1920. Prispevek, ki ga predpisuje »Pravilnik« je za določene dajatve komaj v $\frac{1}{3}$ višini zadosten. Duševni oče tega »Pravilnika« je bil po mojem mnenju zapeljan po predpisih splošnega zakona o zavarovanju delavcev, ki zahteva 3% od zavarovane mezde kot prispevek za zavarovanje za iznemoglost, starost in smrt, vsled česar je on predvidevali še nekatere primanjkljave Bratovske skladnice iz prejšnjega zavarovanja **povišal prispevek na 5%** od kategorijske plače (kategorijska plača je jednako, kakor zavarovana mezda.) V tem primerjanju obeh zavarovanj, oziroma prispevkov, odpadel je drugi del primerjanja, in ti so dajatve. Splošni zakon daje zavarovancu po 10 letih članske dobe 36% njegove zavarovane mezde, in od tu ne stopnjuje več, ako je član tudi nadalje zavarovan in starostna renta mu pripade šele pri 70 letu. V slučaju zavarovanečeve smrti pa dobi vdova samo $\frac{1}{3}$ možu pripadajoče pokojnine in sicer samo za 3 leta po njegovi smrti in otroci po $\frac{1}{3}$ očetove pokojnine. Razven tega so predpisi o črtanju članske dobe vsled prekinjenja mnogo bolj ostri po splošnem zakonu, kakor po »Pravilniku«. Globoko sem prepričan, da za te dajatve predpisani 3% prispevek popolnoma zadostuje.

Drugo je seveda, ako vzamemo dajatve po »Pravilniku«. Zavarovane doseže po 10 letih 32% njegove kategorijske plače kot pokojnino, katero pa letno stopnjuje za 2.4%, tako, da po 30 letih službe dobi 80% od kategorijske plače kot pokojnino, in brezpogojno starostno rento dobi že po 55 letu starosti. Vsak, ki se vsaj malo zanima za zavarovanje bode takoj spoznal, kako velikega pomena je, ako zavarovanec dobi s 55 letom rento, ali pa da mora še do 70. leta plačevati prispevke. Toda o tem nekoliko pozneje. Dalje dobi vdova po moževi smrti $\frac{1}{3}$ možu pripadajoče pokojnine in sicer za celo njeno življenje, oziroma do zopetne omožitve in otroci po $\frac{1}{3}$ očetove penzije do 16. leta. — Torej dajatve enega in drugega se nikakor ne dajo primerjati z odmerjenimi prispevki. Uvodoma sem že omenil, da je zavarovanje jednostavna pogodba med zavarovancem in nosilcem zavarovanja, ki temelji popolnoma na enaki obzi in proti-obvezi, mora se med dajatvami in prispevkom najti s pomočjo zavarovalne tehnike ravnotežje, in ne more s takimi predpisi zahtevati od nosilca zavarovanja, da naj izpolnjuje svoje obveznosti, ako zavarovanec daje samo $\frac{1}{3}$ sicer pravilnih protiobveznosti. Ako Bratovske skladnice v resnici začno z izvajanjem starostnega in invalidnega zavarovanja po tem »Pravilniku«,

Jačajte združene strokovne organizacije!

Kupujte samo prvovrsten pridatek h kavi in takšen je naša prava domača

KOLINSKA

ČIKORIJA

ki daje kavi dober okus,

izdatnost in lepo barvo!

potem obstoji nevarnost, da bode v najkrajših letih celokupno rudarsko zavarovanje propadlo.

Da se vse razburljive vesti o novem »Pravilniku« kolikor mogoče pomirijo, napravila je Glavna Bratovska Skladnica za Slovenijo edino mogoč korak za razčiščenje tega vprašanja, s tem da je dala sestaviti matematično bilanco. Prvotno ni bilo mogoče natančno izreči sodbo, kako bode izpadel gmotni rezultat, prvič ker na starih statističnih podatkih o rudarskem zavarovanju ni bila mogoča nikaka pravica in drugič tudi ni bila poznana obremenitev vsled starostne rente, ki je s tem »Pravilnikom« šele na novo vpeljana. Na podlagi novih statističnih podatkih, ki izvirajo iz celokupno opazovanega staleža rudarjev bivše Avstrije in sicer iz let 1904—1913, nam je bilo omogočeno napraviti pravi zaključek in napraviti pravilno ravnotežje med prispevki in dajatvami. Za dosledno zavarovanje po »Pravilniku« potreben je prispevek ne 5% temveč 18%. V tej razliki potrebnega prispevka se najboljše zrcali, kam bi dospelo zavarovanje, ako bi strokovnjaki v zavarovanju stali ob strani samo kot mustasti opazovalci in bi se njihov nasvet absolutno ne upošteval.

Ker ta rezultat jasno pokazuje, da se po tej poti iti naprej ne more, potrebno je najti korenito sredstvo, ki bi nas pripeljalo do zlate srednje poti. Iz prejšnjih izvajanj je razvidno, da ima trajanje službene dobe in starost, kedaj nastopi starostna renta veliki vpliv na višino prispevka. Tudi Bratovska Skladnica je šla po tej poti in dala je sestaviti matematično bilanco za 35 letno službovanje in da starostna renta nastopi šele ob 60. letu. Resnica gornje trditve se najbolj vidi, da gre Bratovska Skladnica po najboljši poti, da reši zavarovanje rudarjev, in na vsak način mora biti ona tu podpirana od strani zavarovancev samih. Ako obstoji trditve nekaterih članov, da oni gubijo napram pridobljenim pravicam, tedaj so oni nepravilno poučeni, ne gubijo niti ako se službena doba raztegne in podaljša na 40 let in starostno rento do 65. leta, še manj pa, da bi oni bili prikrajšani napram zavarovancem po splošnem zakonu o zavarovanju.

Drugo in ravno tako težko vprašanje še obstoji in to je kritje dosedaj pridobljenih pravic. Matematična bilanca, izračunana je po sistemu kapitalnega kritja. Kritveni kapital v smislu zavarovalne tehnike pomeni pokritje vseh stečenih pravic pomanjšano za one zneske, ki jih bode zavarovanec v bodoče še plačal, predno nastopi njegov zavarovalni slučaj, bodisi do obnemoglosti, do nastopi starosti ali smrti. Ves ta kapital, kakor je uvodoma rečeno, mora biti naložen na obresti od obresti in obrestna mera je vzeta v tej zadnji bilanci z 6 odstotkov napram stari 4 odstotki. »Pravilnik« predvideva, da se vsem zavarovancem pri bratovskih skladnicah, katere zateče ta »Pravilnik«, v zavarovanju priznajo vse pravice, kakor da so zavarovani že preje po tem »Pravilniku«. Za ta slučaj predvideva matematična bilanca, da bi moralo biti na dan 31. decembra 1924 406 milijonov dinarjev rezervnega kapitala, med tem ga je bilo v resnici samo 1.682.000 dinarjev. Resnica je, da je ta znesek 406 milijonov večalimanj računskega značaja in ni nikakor potrebno, da mora biti ta denar nekje naložen, vendar nosilec zavarovanja mora ipak imeti v rokah neko zagotovilo, da bode ta znesek v teku gotovega časa sprejel. Ta nedostatek se da odpraviti s pomočjo običnega odplačevanja na dolgo vrsto let, na ta način, da se redni prispevek zviša za gotov odstotek.

Položaj v rudniških revirjih.

Konferenca zastopnikov rudarjev glede ustavitve rudniških obratov.

Preteklo nedeljo, 5. t. m., se je vršila v Delavskem domu v Trbovljah izredna konferenca rudarskih zastopnikov, na kateri so bili zastopani vsi rudniki TPD. Strokovno komisijo za Slovenijo je zastopal sodr. F. Svetek iz Ljubljane. Konferenco je otvoril in ji predsedoval sodr. Ivan Krušič, ki je v daljšem referatu pojasnil dnevni red konference, katere glavni namen je premotriti položaj, ki je nastal vsled spora med ministrstvom saobračaja in rudarskimi podjetniki. Sodr. Krušič je v svojem referatu obširno pojasnil vzroke današnje obupne situacije ter povdarjal potrebo čim budnejše paznje, da se spor ne bo rešil na račun rudarjev.

O gospodarskem stanju rudnikov je poročal tajnik Zveze rudarjev s. Arh iz Zagorja, ki je izvajal: V naši državi bi pri dobrem gospodarstvu ne smela vladati niti najmanjša kriza glede naročil premoga. Po statistiki rabimo v državi približno vsako leto 6 milijonov ton premoga. Vsi rudniki skupaj ga pa producirajo komaj 4 milijone ton letno, kar znači, da ga moramo še okoli dva milijona ton uvažati iz inozemstva. Izmed 4 milijonov ton, ki jih skupno pridelamo v celi državi, pripade na Slovenijo 2.100.000 ton. Ta statistika nam kaže, da bi ves premog, ki se ga v državi producira, lahko brez vseh težav spravili na trg — če bi ravno pri premogu toliko ne špekulirali na vseh straneh in če bi imela tako vlada kakor rudniški podjetniki vsaj nekoliko smisla za solidno in smotreno gospodarstvo.

Rudniški podjetniki navijajo cene kolikor le morejo, tako da je domači premog v resnici dražji kakor inozemski, za katerega se mora plačevati drage transporte in še državno carino povrh. Mesto, da se rudniški podjetniki zadovolje z manjšimi profiti in upostavijo konkurenčne cene, skušajo na ne baš pošten način prodajati svoj premog državnim podjetjem, predvsem železnicam, po čim višjih cenah.

Še mnogo slabše pa gospodari vlada z državnimi rudniki. O državnih rudnikih se nikdar ne ve pravilno, ali so aktivni ali pasivni. Upravljani so na najbirokratičnejši način, režija se n. pr. pokriva iz proračuna ministrstva za šume in rude, izkupiček za prodani premog se pa izteka v blagajne finančnega ministrstva. Proračun ne dosega po največkrat celoletnih izdatkov, zato so skrajšani sihti, redukcije plač in redukcije osebja na dnevni red. Če bi se ti rudniki upravljali po trgovskem principu, bi poravnali stroške kratkoročno iz svojih dohodkov in pokazalo bi se kmalu pravo stanje in vedelo bi se, kako treba obrat izpopolnjevati. Da nimajo vlade sploh nikaškega smisla za gospodarska vprašanja, kaže tudi dejstvo, da so naročili v Nemčiji lokomotive (reparacijske), ki so zgrajene tako, da se sploh z našim premogom ne dajo kuriti. Država je zato prisiljena uvoziti okoli 120 tisoč ton mesečno tujega premoga — in to med tem, ko zapirajo domače rudnike in ko odhajajo rudarji na Francosko, v kolikor jim državne oblasti še tega ne preprečujejo.

Sodr. Arh je še obširno govoril o teh vprašanjih in je v zaključku svojega referata, pozval rudarske delegate k energični akciji, da se to stanje odpravi. O tej zadevi in o položaju v raznih revirjih so poročali tudi ss. Malovrh, Sitar, Verden, Majdič itd.

Sodr. Svetek je kot zastopnik Strokovne komisije obljubil rudarjem podporo vsega ostalega delavstva, zlasti pa bo Strokovna komisija naročila svojemu klubu v Delavski zbornici, da zainteresira za to akcijo tudi vsi nevtralnno javnost.

Ker so načrti za izvedbo te velikopotezne akcije šele v pripravi, za enkrat ne moremo o njih obširneje poročati, pozivljamo pa vse rudarsko in drugo delavstvo, naj bo pripravljeno.

Kulturno delovanje naših organizacij v zimski sezoni.

Strokovna komisija in »Svoboda« sta pripravili za letošnjo jesen in zimo tako pestro in sistematično kulturno delo, kot ga doslej pri nas nismo bili vajeni.

Zato, da se v širokih delavskih plasteh vzbudi zanimanje za izobrazbo, bo priredila »Svoboda« okrog 20 posameznih predavanj, ki bodo obravnavala najvažnejša vprašanja za naše delavstvo. Ker si je kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice nabavil skioptične aparate in slike, ki jih bo posojal poedinim društvom v Ljubljani, Mariboru in pokrajini, bo priredila »Svoboda« več skioptičnih predavanj, ki bodo gotovo pritegnila najširši krog obiskovalcev.

Za izobrazbo delavskih zaupnikov bo priredila Strokovna komisija strokovno šolo v Ljubljani in Mariboru.

»Svoboda« bo pa priredila v sporazumu z ostalimi organizacijami politično šolo,

ki bo trajala celo zimo. Spored šole je na vpogled vsem zainteresiranim sodrugom in sodružicam v tajništvu »Svobode« in Strokovne komisije. Tu naj se zglase vsi, ki žele obiskovati šolo!

Kulturno-prosvetni odsek Delavske zbornice je organiziral dramatično šolo,

za katero sta se doslej prijavila 102 člana. Začne se 15. septembra pod

vodstvom g. Šesta, režiserja Narodnega gledališča.

Meseca oktobra bo kulturno-prosvetni odsek otvoril

tečaj za knjigovodstvo in korespondenco,

v katerem se bodo naučili delavci voditi svoje knjige, svoje gospodarstvo in druge praktične stvari, ki jih mora znati vsak delavski zaupnik.

Razen tega je odsek otvoril v svojih novih prostorih v Gradišču št. 2 v bivši poslovalnici okrožnega urada čitalnico,

ki je odprta od pol 6. do 9. zvečer in dostopna za vsakega člana delavske strokovne in kulturne organizacije. V čitalnici je na razpolago okrog 70 časopisov, revij in raznih ilustracij. Do oktobra meseca bo v istih prostorih odprta tudi

delavska knjižnica,

ki šteje okrog 5000 slovenskih in nemških leposlovnih in znanstvenih del.

Delavci, delavke, delavska mladina! Pustite alkohol, ki vas zastruplja, obiskujte rajši čitalnico, knjižnico in razne tečaje, ki so vam brezplačno dostopni. Delavci morajo sami voditi delavski pokret, to je danes zahteva zavednega delavstva. Pokret pa morejo voditi le sposobni in zavedni proletarci. To sposobnost si boste pridobili le potem izobrazbe.

Brez izobrazbe ni moči!

Brez moči ni pravice!

Naše organizacije. Iz Strokovne komisije.

Proslava obletnice strokovnega ujedinenja in 25-letnice strokovne internacionale.

10. oktobra t. l. poteče leto dni, ko se je izvršilo ujedinenje GRSJ in CRSOZ.

Centralna uprava ZDSZJ je sklenila, da se ta obletnica svečano proslavi zajedno s proslavo 25-letnice obstoja Mednarodne strokovne zveze.

To obletnico bodo proslavile strokovne organizacije Jugoslavije z

agitacijskim tednom,

v času od 10. do 17. oktobra t. l.

Pri tej priliki bo izšla brošura, v kateri bodo obelodanjeni vsi večni dokumenti o strokovnem ujedinenju. Izšle so za to proslavo tudi

članske znamke ZDSZJ,

ki so bile že razposlane in so jih prejele vse zveze.

Na nedeljo 10. in 17. oktobra se bodo vršila v vseh večjih industrijskih krajih, kjer obstoje razredne strokovne organizacije

velika delavska zborovanja,

ki naj imajo to nalogo, da popularizirajo pomen strokovnega ujedinenja in na katerih se bodo iznesle važne zahteve razrednih združenih strokovnih organizacij:

za osemurni delovnik,

za delavsko zakonito zavarovanje in zaščito,

za svobodni razredni boj,

za popolno svobodo organiziranja,

za priznanje delavskih zaupnikov,

za osvoboditev življenskega minimuma vseh davkov.

Agitacijski teden je treba izkoristiti za osvajanje novih delavskih množic. Priprave in agitacije za ta propagandni teden morajo izvršiti Krajevni medstrokovni odbori pač po krajevnih razmerah.

Istočasno s to proslavo se vrši tudi proslava 25-letnice obstoja strokovne internacionale. Mednarodna strokovna zveza v Amsterdamu bo ob tej priliki izdala izpod peresa s. Ivana Sassenbacha spominski spis, ki bo vseboval kratko zgodovino internacionale in obširen pregled njenega kolosalnega dela na polju mednarodne zaščitne zakonodaje.

Sodruge zaupnike in organizacije pozivljamo, da se na ta dva dneva pripravijo, da bo proslava dostojna in veličastna!

Naj živi razredni boj!

Naj živi strokovno ujedinenje!

Naj živi Združena delavska strokovna zveza Jugoslavije!

Naj živi Mednarodna strokovna zveza v Amsterdamu!

Prispevki za borbeni fond Strokovne komisije. Glasom izkaza v 16. številu »Delavca« je bilo nabranih Din 2.304.25; podružnica Splošne delavske zveze Jugoslavije v Litiji je poslala Din 57.25 in sicer so darovali sledeči sodruzi in sodružice: Ludo Gajšek 10, Marija Vreček 4, Ciril Pibernik 3, Fani Medved 4.25, Ivan Okrogar 2, Janez Kapla 1, Roza Kolar 2, Julka Simončič 2, Ivan Zupančič 5, Viktor Vuk 5, Andrej Birjukov 3, Mici Logar 2, Edvard Kralj 4, Josip Fidler 4, Filip Sluga 5, skupaj 57.25. Skupna zbirka znaša torej Din 2.361.50.

Organizacije, pozor!

Ali ste že izvršili direktive Strokovne komisije radi volitve obratnih zaupnikov? Ali ste se že posvetovali o tem? V posameznih podjetjih moramo streti kapitalistično reakcijo! Strli jo bomo s tem, da upostavimo v vsakem obratu organizacijo in da izvolimo

zaupnike, zaščitene po zakonu!

To akcijo je treba brezpočno izvesti.

Prihodnja štev. »Zaupnika« bo vsebovala zelo važne stvari.

Strokovna komisija in zveza kovinarjev sta se sporazumela, da kovinarji še nadalje prejema »Delavca« za ceno 1 Din. S tem se zniža naročnina za »Delavca« za vse zveze.

Kovinarji.

Članski sestanek S. M. R. J. podružnica Ljubljana se bo vršil v nedeljo, dne 12. septembra t. l. ob 9. uri dopoldne v vrtnem salonu restavracije »Novi Svet« s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo o dosedanem delovanju Delavske zbornice. 2. strokovni gospodarski položaj kovinarjev. 3. razno. V slednji važnosti dnevnega reda naj se vsi člani točno in zanesljivo udeležijo sestanka. — Odbor.

Rudarji.

Anketa o Pravilniku Bratovskih skladnic. Ministrstvo za rude in šume v Beogradu je za 31. avgusta t. l. sklicalo anketo o zadevi končnoveljavne rešitve socialnega zavarovanja rudarskega delavstva. Vendar je ta anketa končala brezuspešno po poteku enotedenske razprave; to iz razloga, ker so ostale rudarske oblasti v državi in glavni odbori pokrajinskih Bratovskih skladnic niso odzvali vabilu ministrstva za rude in šume. Bila je na anketi pravilno zastopana samo delegacija iz Slovenije. Naravno je, da se

pod takimi okolnostmi ni moglo napraviti ničesar pozitivnega. Iz tega razloga se je dalo nalog g. dr. Obersnelu, da izdelava v teku 2 mesecev nov načrt o spremembi pravilnika. Glavna zahteva, ki jo navaja ministvo za rudo in šume je, da se izvede rudarsko zavarovanje na strogo centralistični podlagi, na kar pa delavstvo ne more pristati z ozirom na neurejene razmere v posameznih pokrajinah države. Tako se torej zavlačuje za rudarje in plavžarske delavce najvažnejše vprašanje. Medtem je na tisoče rudarjev, ki imajo pet do osemindvajset let čakalne dobe na svoje pravice vrženih na cesto. Ti bodo vsled tega zavlačevanja zgubili vse pravice. Na drugi strani bodo onemogočene dosedanje dajatve sedanjim upokojencem, in to vsled velike gospodarske krize v rudarski industriji, povzročene po zmanjšanju prispevkov za to zavarovanje.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Steklarna v Paraćinu (v Srbiji). V tem podjetju je ena tretjina delavcev brezposelnih in je na dopustu še več, kakor 4 in pol mesece za 50%-no plačo. To pa vsled tega, ker reparature in povečevanje tovarne se niso gotove. Opozorjamo vse steklarske delavce (steklarje), da ne potujejo v Paraćin in iščejo tamkaj delo, dokler se pisмено ali ustmeno ne sporazumejo s podružnico Splošne delavske zveze Jugoslavije v Paraćinu, pri kateri dobi vsak steklar točna navodila. Naslov podružnice se glasi: Franjo Hočevar, steklarski delavec — Paraćin (Srbija), tovarna stekla.

Mednarodni pregled.

Mednarodni kongres tekstilnih delavcev v Pragi.

Mednarodna združenje tekstilnih delavcev je zborovala od 10. do 13. avgusta t. l. v Pragi. Zborovanje so posetili delegati iz 11 držav in je sprejel važne sklepe. Prihodnji kongres tekstilnih delavcev se bo vršil v pozni jeseni l. 1927 v Belgiji. Na kongresu bo predloženo poročilo o študijskem potovanju v Indijo, katerega so se udeležili poleg tajnika internacionale s. Tom Shawa še zastopniki tekstilnih delavcev v Nemčiji in Angliji. Potovanje je bilo za evropsko tekstilno delavstvo velike važnosti zlasti v svrhu vpostavitve zvez z indijskim tekstilnim delavstvom. Na seji je bil navošč tudi zastopnik italijanskih tekstilnih delavcev, ki je podal izčrpno poročilo o razmerah v Italiji. Kljub velikemu preganjanju vseh nefašistovskih strokovnih organizacij je Zveza tekstilnih delavcev Italije z uspehom vodila in končala več stavk, vsled česar se je morala pred sodiščem tudi ponovno zagovarjati. Generalni svet internacionale tekstilnih delavcev je končno sklenil, da se bo prihodnja seja vršila na švedskem v mesecu marcu prihodnjega leta.

Mednarodni železni trust.

V Parizu je bil osnovan nedavno železni trust. Mednarodni družbi za surovo jeklo pripadajo Nemčija, Francija, Belgija, Luksemburška in Sarska kotlina. Anglija formalno v trust sicer ni vstopila, toda je o pogodbah obveščena in je na pogodbe pristala. Trdi se, da Anglija ni pristopila radi industrijske krize, ki je doletela tudi angleško industrijo jekla. Razum tega je razumljivo, da ne želi deliti s člani trusta trga v svojih kolonijah. Manjšim državam je vstop v trust dovoljen. Pristopila bo v trust tudi avstrijska železna industrija in je to le še vprašanje časa. Tudi češkoslovaška in Poljska se nahajata v istem položaju, tako da bo železni trust v kratkem času precej popoln.

Število organiziranih kovinarjev v Nemški Avstriji.

Po statističnih podatkih avstrijske Strokovne komisije je poročilo za leto 1925 je bilo koncem leta 1925 organiziranih kovinarskih delavcev: V zvezi zlatarjev 2082, v zvezi strojnikov 6105, v zvezi kovinarjev 114.619.

Število članic je znašalo pri zlatarjih 236 ali 11.34 odstotkov, pri kovinarjih 18.139 ali 15.83 odstotkov.

Velik del kovinarskih delavcev je organiziran v Zvezi železničarjev in v Tehnični zvezi.

Kongres Zveze kovinarjev v Rumuniji.

Zveza kovinarskih delavcev v Rumuniji bo imela svoj letošnji kongres 12., 13. in 14. septembra t. l. v velikem kovinarskem industrijskem središču v Rešaci.

Domači pregled.

Konferenca o gospodarski krizi v Beogradu.

V Beogradu se je vršila 21. avgusta t. l. na poziv ministrstva trgovine in industrije anketa o gospodarski krizi. Radičevski mi-

nister Krajač, ki je na to anketo pozval predstavnike raznih gospodarskih organizacij iz cele države, izrecno naglašajoč, da morajo priti na svoje stroške, se je smatral za tako velikega gospoda, da na to anketo ni prišel. Ze ta način postopanja jasno dokazuje, da se vlada le norčuje in skuša kazati nekako brigo za težke gospodarske razmere v državi. — Gospodarski odbor ministra je štiri dni razpravljal o krizi in se razšel, ne da bi dokončal svoje delo; brez uspeha so se razšli, ker so bile mere, ki so jih predlagali za omiljenje krize, kakor n. pr. povišanje železniških tarif in povišanje davkov, mere, ki bi poostrele ne pa oblažile krizo. Uradniki ministrstva trgovine in industrije so prišli na anketo popolnoma nepripravljeni in niso iznesli niti ene misli o tem, kako krizo odpraviti in ali je to s kakimi merami mogoče. To škandalozno dejstvo je na anketi ostro podčrtal predstavnik Centralnega tajništva Delavskih zbornic s. Topalović.

Anketa je bila v stvari brez protesta s strani predstavnikov vseh slojev.

Značilno je, da je propadanje splošno in se ga opaža v vseh gospodarskih panogah.

S. Topalović je iznesel porazne podatke o stanju našega delavskega razreda in o tem, da se ne vodi absolutno nikake skrbi niti za one, ki se rešujejo z izseljevanjem in katerih je raztresenih po raznih evropskih državah okoli 100.000, da ne govorimo o onih, ki v prilično enakem številu sede doma brez posla. Zahteval je nujno organizacijo javne pomoči brezposelnim, ustanovitev izseljeniškega konzulata v Franciji, sprejem konvencij o vzajemnosti pri socialnem zavarovanju z državami, kjer se nahajajo naši izseljenci in organiziranje, izseljevanje, kakor tudi povračanje naših izseljencev domov, kadar postanejo brezposelni.

Anketa se je zaključila s protestom proti temu, da se ne ustanovi po ustavi predviden

gospodarski svet.

Povdarjena je bila zahteva, da se čim prej vpostavi odbor iz predstavnikov parlamentarnih skupin in svobodnih razrednih organizacij, da izdela

gospodarski program

in ga predloži v izvajanje vsem prizadetim ustanovam, organizacijam in vladi, da ga vpošteva pri sestavljanju državnega budžeta.

Gospodarske organizacije proti davku na ročno delo.

Zveza gospodarskih zadrug v Jugoslaviji, kateri je priključeno Konzumno društvo za Slovenijo in vse naše delavske zadruge, je sprejela na svojem zadnjem občnem zboru, ki se je vršil 11. julija t. l. sledečo resolucijo proti davku na ročno delo in take:

»Občni zbor Zveze gospodarskih zadrug v Jugoslaviji protestira proti ogromnim davkom in taksam, ki so se v zadnjem času nagromadile na poslovanje ZGZ pridobitnih krogov in tudi na zadruge, ki seveda še daleč nimajo enakih nalog kot prvi. Zlasti protestiramo proti davku na ročno delo ter proti taksam, ki se hočejo uvajati na izplačila med oziroma plač.«

Strokovna komisija za Slovenijo sklicuje v nedeljo, 12. septembra t. l., ob 10. uri dopoldne

protestne shode proti ogromni redukciji rudarjev

v sledečih krajih;

v Ljubljani v veliki dvorani Mestnega doma;

v Mariboru na Gambrinovem vrtu; v Celju pri Zelenem travniku;

na Jesenicah v »Delav. domu«.

v Črni v dvorani gostilne Krulc; v Guštanju se vrši shod že v soboto, 11. septembra ob 7. uri zvečer v restavraciji Lahovnik.

Delavci in delavke! Vsi na shod!

Strokovna komisija.

Iz revirjev, tovarn in delavnic.

Kamnik. (Iz tovarne »Titan«). Odkar ni podjetju »Titan« uspelo znižati delavstvu plače, je začelo šikanirati delavce z akordom. Ni dneva, da bi ne dobili pritožb naših sodrugov, kateri niti svoje že itak majhne mezde ne zaslužijo z akordnim delom. Zaenkrat bomo ime dotičnega delovodja, radi katerega dobimo največ pritožb, za-

močali. Vendar s pridržkom, da bomo storili, čim se ne bodo končale z njegove strani šikanacije. — Blizu tovarne »Titan« na Perovem je neka gostilna. Lastnica gostilne je nedavno odpovedala nekaterim sodrugom hrano, ker so se odpovedali vsaki alkoholni pijači. Ko so zahtevali nekega dne, naj jim prinese na mizo vode, je izjavila: »Pojdite sami ponjo!« Na delavce apeliramo, da se takih gostiln in lokalov ogibajo, ker bomo brez njih lažje živeli, kakor oni brez nas. — Pevsko društvo »Solidarnost« je imelo v nedeljo 22. avgusta t. l. pevski večer, ki je ob veliki udeležbi občinstva dobro uspel; gre najlepša hvala našemu vrlemu pevovodji in vsem pevčev! Čisti dobiček je bil namenjen društvenemu praporu, katerega razvite se bo vršilo drugo leto, na kar že danes opozorjamo vsa delavska kulturna društva.

Celje. (Kemična tovarna). V naši tovarni je zaposlenih 67 delavcev; med temi je 6 profesionistov, ki zaslužijo dnevno po 50 dinarjev, ostali delavci pa od 37 do 40 dinarjev. Do letos so dobivali tedenske nagrade po Din 40, sedaj se je tudi to ukinilo in dobivamo te nagrade le vsaka dva meseca za enkrat. — Zadnja povodenj je napravila pri nas precej škode. Da se v bodoče to prepreči, se namerava regulirati Voglajno; a čujte in strmite: na račun delavcev Kemične tovarne! Gospod ravnatelj hoče napraviti to regulacijo potom kuluka, ki naj ga po svojem dnevnem delu opravljajo delavci. Prevažali bi namreč takozvani leš. Z nasipom bi se preprečilo uhajanje vode pri podobnih povodnjih, kakor je bila zadnja. G. ravnatelj je zračunal takole: Vsak delavec bi moral napraviti tedensko 9 ur kuluka. Če računamo, da bi bilo prizadetih 65 delavcev, pomeni to skupno 585 delovnih ur. Ker bo trajala tlaka najmanj tri mesece ali 13 tednov, bi znašalo v številkah to 7605 delovnih ur. Računajmo, da bi zaslužil vsak delavec 5 Din na uro. Pri kuluku bi torej doprinesli delavci Din 38.025. Ker pa bi se vršil kuluk v prostem času, za katerega predpisuje ZZZ 50% večje plačilo od navadnih delovnih ur, bi bili delavci prikrajšani za Din 57.037. Vsak delavec bi torej prispeval s svojo delovno silo za regulacijo Voglajne v denarju izraženo Din 877. — G. ravnatelj pa delavcem obljubljuje nagrado 100 Din po končanem delu. Ako pa delavci na kuluk ne pristanejo, pravi, da bodo reducirane plače. — Tovarna nam je odtegnila tudi dajatve premoega in sicer po 100 kg tedensko vsakemu delavcu. Tudi to ugodnost je tovarna ukinila osmim novim delavcem in vsem upokojencem. Upokojenci prejmejo sijajno pokojnino Din 75. — za tridesetletno neprekinjeno delo v tovarni. Delavstvo je potom svoje organizacije napravilo intervencijo pri podjetju, da se odpravijo vse te krivice in da se delavstvu ne nalaga kuluka. Na delavce apeliramo, da se svoje edine zaščitnice krepko oprimejo in jo podpirajo v njenem boju za naše pravice. Vsi v organizacijo! — **Delavci kemične tovarne.**

Zagorje. Star pregovor pravi, da se človek spametuje pogosto šele na svoja stara leta. Ta pregovor pa ne velja o g. višjem uradniku TPD g. F. L. Ta gospod so že precej v letih, vendar ne moremo opaziti nikakih znakov spametovanja. Njegovo postopanje z rudarji je za onega rudarja, ki ima ž njim kake opravke, nekaj nezaslišanege. Zanj pač ne veljajo zakoni lepega ravnanja s svojimi bližnjimi. Ta gospod si najbrže ne misli, da so vsi ljudje z njim vred enega izvora. Evo nekaj slučajev: Primeri se, da se na odkopu v času, ko ni nasadbe udere strop in se polomi lesovje. Tedaj pride nova nasadba na delo, ki mora zasutje dvigniti. Tedaj prosijo rudarji gospoda L. za izvršeno delo za odškodnino. Ta pa jih nahruli, da njim »zajbrovcem« ne dá ničesar. Drug slučaj: Proga je n. pr. v takem stanju, da se mora mučiti 5 rudarjev z enim vozičkom premoega. Ako ta voziček zdrse s tračnic, se pogrezne do osi v blato. Rudarji naprosijo gospoda L. za popravilo proge. Gospod L. pa jim odgovori: »Saj itak radi dvigujete, kaj naj popravljamo!« To sta dve cvetki z vrta g. F. L. Vendar to še ni vse in bomo po potrebi objavili še druge slučaje, ki bodo gotovo doprinesli do iztreženja g. L. — **Prizadeti.**

Zagorje ob Savi. Trboveljska premogokopna družba je v letošnjem letu menda dospela do vrhunca v izkoriščanju svojega delavstva. Najprvo je vrgla na tisoče rudarjev na cesto v popolen obup, ostalim je pa znižala plače daleč pod eksistenčni minimum. Zopet veliko število že izgaranih rudarjev pa je dala predčasno upokojiti. Pretežna večina teh siromakov stanuje seveda v rudniških stanovanjih. Ni čuda, da se jih je polastila groza in obup. Saj so vedeli, da za TPD niso več produktivni in zavedali so se tudi, da jih bo TPD prej ali slej vrgla iz njihovih bornih stanovanj na cesto. Upali so pa vendar, da se bo uvaževalo vsaj to, kar so za časa celega svojega življenja dali družbi. Da niso bile to le slutnje, je razvidno iz

spodaj navedene tožbe, katere so dobili v zadnjem času vsi ti upokojenci od pristojnih sodišč, za izpraznitev stanovanj. Ne bomo na dolgo komentirali te obtožnice, ker ona sama na sebi dovolj jasno prikazuje vso krutost slučaja. Pozivljamo pa Delavsko zbornico, da nemudoma zahteva sklicanje ankete v revirjih, na katero se naj povabi tudi politično oblast ter predstavnike občin, da se v sporazumu z vsemi ukrene nekaj, da ne bodo te nesrečne družine na zimo na cesti.

Obtožnica se glasi:

Okrajno sodišče Laško. — Tožeča stranka: Trboveljska premogokopna družba d. d. v Ljubljani, ki jo zastopa odvetnik dr. Ivo Benkovič, Ljubljana. — Tožba radi izpraznitve stanovanja. — 1. Tožena stranka je bila nastavljena v obratu tožeče stranke kot delavec. V tej lastnosti ji je bilo kot del njenih mezdnih prejemkov dovoljeno, imeti službeno stanovanje v delavski hiši, obstoječe iz ene sobe in ene kuhinje ter pritlikline. Dokaz: zaslisanje strank. 2. Tožena stranka je bila od tožeče stranke iz službe odpuščena oziroma vpokojena in je prenehalo službeno stanovanje dne 14. 4. 1926. S prenehanjem službenega stanovanja je prenehala tudi pravica tožeči stranki do vporabljanja službenega stanovanja. Tožena stranka ni mogla dobiti drugega stanovanja. Z ozirom na to je tožeča stranka dovolila, da je ostala tožena stranka še nadalje v tem stanovanju in je opetovano podaljšala izpraznitveni rok, zadnjikrat z dopisom z dne 5. junija t. l. za dobo enega meseca, to je do 5. julija. Ta rok je sicer potekel, tožena stranka pa se ni izselila. Dokaz: zgoraj pozvani dopis, ki se predloži pri ustni sporni razpravi, zaslisanje strank. 3. V smislu § 562 c. p. r. imenuje tožeča stranka za svojega pooblaščenca v svrhu dostavitve rudniško ravnateljstvo Trbovlje. 4. Vrednost spornega predmeta se ceni na 3000 Din. Dokaz: tam, sod. poizvedbe pri pristojnem stanovanjskem oblastvu v Laškem. Predlagamo, da se izreče ta zadeva v smislu zadnjega odstavka § 224 c. p. r. za ferijalno. Ker tožena stranka noče izprazniti stanovanja, ki ga rabi tožeča stranka nujno v svoje obratne svrhe, se predlaga s o d b a: Tožena stranka je dolžna izprazniti takoj po pravomorni sodbi službeno stanovanje v hiši tožeče stranke, obstoječe iz ene sobe in ene kuhinje ter pritlikline ter plačati pravdne stroške tekom 14 dni izogibom izvršbe. — Ljubljana, 12. julija 1926. — Trboveljska premogokopna družba d. d. v Ljubljani.

Medvode-Goričane. Pri nas smo imeli v nedeljo 5. septembra članski sestanek podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije. Poročevalec iz Ljubljane nam je obširneje poročal o delovanju Delavske zbornice. Iz poročila smo posneli, da vrši naša Delavska zbornica v polni meri svojo nalogo. Ugotovili smo na tem sestanku, da se program, s katerim smo šli v volilno borbo za Delavsko zbornico, izvršuje. Občudovati moramo tiste zastopnike delavstva v Delavski zbornici, ki so jim delavski interesi zadnja briga. V bodoči zimi se bomo v našem kraju pričeli baviti tudi s prosvetnim delom med delavstvom, Izobrazbe nam zelo manjka. Kolobno to imeli bo tudi naš boj mnogo lažji. Na delo sodrugij za procvit naše razredne združene strokovne organizacije!

Mezno gibanje stavbinskih delavcev v Sarajevu.

Vse stavbinske delavce v Sloveniji obveščamo, da se nahajajo stavbinski delavci v Sarajevu v mezdnem gibanju in jih pozivljamo, da v Sarajevo ne potujejo in ne iščejo tamkaj dela.

Objave in prireditve.

Organizacijam in delavskim društvom! Tamburaški zbor podružnice »Svoboda« Vič-Glince se priporoča vsem delavskim društvom ob priliki veselice in zabavnih večerov. Zbor je na novo reorganiziran, ter pod spretnim vodstvom sodruga Lehpamerja proizvaja koncertne, umetne in vsakovrstne plesne točke. — Sodrugi! Naša dolžnost je, da podpiramo delavsko kulturno društvo. — Vse dopise je nasloviti na podružnico »Svoboda« Vič-Glince.

Centralni urad za posredovanje dela zasebnih nameščencev v Zagrebu obvešča vse zainteresirane, da je preselil svojo posredovalnico iz Petrinjske ulice 40. l. v Gajevo ulico 32 v Zagrebu. Pri tej priliki pripominjamo, da je urad izmenjal svojo telefonsko številko, ki se odslej glasi: Centrala III., broj 26-63. — Urad za posredovanje dela privatnih nameščencev.

Zbirajte za borbeni fond!

Sposoben kovinolivar (ne železolivar), ki je bil zaposlen že v tovarnah za armature, **dobi takoj delo.** Ponudbe s podatki o dosedanjem zaposlenju je nasloviti na **tvrdko Henrik Stolz** Kula v Vojvodini.

IŠČEMO ZA TAMOŠNJI OKRAJ „OFFICIAL DAELER“ (okrajnega zastopnika)

Udobno delo pri pisalnem stolu. — Brez strokovnega znanja. — Znanje nemškega jezika. — Mesečni dohodek 100—150 dolarjev in kot postranska zaposlitev. — Ponudbe pod »FORSDSYSTEM 190« na oglasni zavod INTERREKLAM d. d. v Zagrebu, I-78., Strossmayerova ul. 6.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta

izvršuje vse bančne in finančne posle. Sprejema hranilne vloge ter jih najboljše obrestuje. Prodaja srečke državne razredne loterije.